

**Faculty of International Relations
Working Papers**

6/2012

**Strategie Evropa 2020 a její vliv na
postavení EU ve světové ekonomice**

Daniel Machytka

Volume VI

Vysoká škola ekonomická v Praze
Working Papers Fakulty mezinárodních vztahů
Výzkumný záměr MSM6138439909

Název: Working Papers Fakulty mezinárodních vztahů
Četnost vydávání: Vychází minimálně desetkrát ročně
Vydavatel: Vysoká škola ekonomická v Praze
Nakladatelství Oeconomica
Náměstí Winstona Churchilla 4, 130 67 Praha 3, IČO: 61 38 43 99
E 17794
Evidenční číslo MK ČR: 1802-6591
ISSN tištěné verze: 1802-6583
ISSN on-line verze: Prof. Ing. Eva Cihelková, CSc.
Vedoucí projektu: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů
Náměstí Winstona Churchilla 4, 130 67 Praha 3
+420 224 095 270, +420 224 095 248, +420 224 095 230
<http://vz.fmv.vse.cz/>

Studie procházejí recenzním řízením.

VÝKONNÁ RADA

Eva Cihelková (předsedkyně)

Vysoká škola ekonomická v Praze

Olga Hasprová

Technická univerzita v Liberci

Zuzana Lehmannová

Vysoká škola ekonomická v Praze

Marcela Palíšková

Nakladatelství C. H. Beck

Václav Petříček

Vysoká škola ekonomická v Praze

Blanka Říchová

Univerzita Karlova v Praze

Dana Zadražilová

Vysoká škola ekonomická v Praze

REDAKČNÍ RADA

Regina Axelrod

Adelphi university, New York, USA

Peter Bugge

Aarhus University, Aarhus, Dánsko

Petr Cimler

Vysoká škola ekonomická v Praze

Peter Čajka

Univerzita Mateja Bela, Banská

Bystrica, Slovensko

Zbyněk Dubský

Vysoká škola ekonomická v Praze

Ladislav Kabát

Bratislavská vysoká škola práva

Ludmila Štěrbová

Vysoká škola ekonomická v Praze

Eva Karpová

Vysoká škola ekonomická v Praze

Václav Kašpar

Vysoká škola ekonomická v Praze

Jaroslav Kundera

Uniwersytet Wrocławski, Wrocław,
Polsko

Larissa Kuzmitcheva

Státní univerzita Jaroslav, Rusko

Lubor Lacina

Mendelova zemědělská a lesnická
univerzita, Brno

Cristian Morosan

Cameron School of Business

Václava Pánková

Vysoká škola ekonomická v Praze

Lenka Pražská

emeritní profesor

Lenka Rovná

Univerzita Karlova v Praze

Mikuláš Sabo

Ekonomická Univerzita
v Bratislavě, Slovensko

Naděžda Šišková

Univerzita Palackého v Olomouci

Peter Terem

Univerzita Mateja Bela, Banská
Bystrica, Slovensko

Milan Vošta

Vysoká škola ekonomická v Praze

ŠÉFREDAKTOR

Josef Bič

Vysoká škola ekonomická v Praze

Strategie Evropa 2020 a její vliv na postavení Evropské unie ve světové ekonomice¹²

Daniel Machytka (daniel.machytka@gmail.com)

Abstrakt:

Tento článek se zabývá vztahem Evropské unie k současným trendům ve světové ekonomice, které byly změněny během celosvětové ekonomické krize. Ve světle těchto událostí popisuje následující text strategii Evropa 2020 jako pozitivní nástroj integrace vedoucí k posílení pozice Unie ve světové ekonomice a jako nástroj sloužící k nápravě krizí poškozené ekonomiky členských států. Cílem příspěvku je analyzovat danou strategii a charakterizovat její dílčí části v kontextu jejich globálního působení. Článek se dále zaměřuje na vysvětlení přímých i předpokládaných dopadů strategie Evropa 2020 na upevňování pozice Evropské unie ve světové ekonomice.

Klíčová slova: Evropská unie, mezinárodní pozice EU, světová ekonomika, strategie Evropa 2020, vnější dimenze

The Europe 2020 Strategy and its influence on the position of the European Union in the global economy

Daniel Machytka (daniel.machytka@gmail.com)

Summary:

This article discusses a relation between the European Union and current trends in the global economy which have changed due to the global economic crisis. In light of these events following text defines the Europe 2020 Strategy as a strong unifying solution leading to a positive development of an external dimension of the European Union. This article identifies this strategy as a tool for strengthening the Union's position in the changing global economy. The article aims to provide an explanation about estimated and direct impacts of the Europe 2020 Strategy followed by a focus on relevant strategic points with a significant international dimension. The article also focuses on certain impacts of the Europe 2020 Strategy on of the European Union's development.

Keywords: European Union, international position of the EU, global economics, Europe Strategy, international dimension

JEL: F02 , F15, Q01

Tento příspěvek je publikován jako konzultace.

---

¹ Tento příspěvek byl zpracován v rámci grantové podpory IGA projekt F2/24/2010 „Politiky EU: koncepty a proměny na pozadí Lisabonské smlouvy“.

² Tento text je publikován jako přehledová stat'.

Obsah

Úvod.....	7
1. Pozice Evropské unie ve světové ekonomice	7
2. Význam strategie Evropa 2020	10
3. Působení strategie Evropa 2020 na integrační dynamiku EU	11
3.1 Pět specifických cílů strategie	14
3.2 Sedm stěžejních iniciativ strategie	15
Závěr	18
Seznam literatury	20

Úvod

Jak názorně ukázaly události minulých krizových let, svět je hustě propojenou sítí ekonomických, sociálních, kulturních a historických vazeb. Konjunktura předních světových ekonomik byla vystřídána hlubokou recesí, během níž lokální finanční a hospodářská krize přešla ve finanční a ekonomickou krizi globalizovaného světa. V současném období se ekonomicky vyspělé státy snaží nalézt cestu zpět k trvale udržitelnému růstu a k obnovení konjunkturního stavu. Evropská unie jako jedno ze tří dominantních center světové ekonomiky vytvořila plošnou strategii vedoucí nejen k nápravě své krizí poškozené ekonomiky, ale také ke specifické podobě udržitelného růstového ekonomického modelu. Strategie Evropa 2020, jež roku 2010 navázala na končící Lisabonskou strategii, je specifickým nástrojem vedoucím k dosažení vytyčených cílů. Přední představitelé Unie si uvědomili provázanost ekonomik evropské sedmadvacítky s děním v globalizovaném prostředí světové ekonomiky, a proto byla strategie Evropa 2020 obohacena o návrhy a cíle s kladným působením na upevnění pozice Evropské unie vůči globálnímu dění.

Výzkumy a rozborů již dovršené Lisabonské strategie³ poskytují hodnocení předchozího snažení EU i možné předpoklady úspěšnosti nové strategie Evropa 2020. Na tyto výzkumy navazuje studie a akumulace dat určených pro tento článek. Následující text je provázanou kompilací dat z kvalitativního výzkumu (Drulák 2010), získaných studiem odborné literatury a dat technického, statistického, administrativního i legislativního charakteru, jež produkují orgány Unie.

1. Pozice Evropské unie ve světové ekonomice

Evropská unie je integrační seskupení členských států, které dle teorie integračních procesů vystupují jako jeden subjekt světové ekonomiky (blíže viz Drulák 2010, Fiala a Pitrová 2009). V praxi má bohužel EU značné problémy s jednotnou politikou vůči zemím mimo EU o čemž svědčí například solitérní postupy některých důležitých zemí v energetické politice (viz Německo a stavba plynovodu Nord Stream). Nejednotnost členských států pramení z rozdílné teritoriální velikosti a ekonomické síly, která je umocněna importní závislostí Unie na dovozech surovin ze třetích zemí. Celkem 52,9% závislost Unie je determinována nedostatečnou surovinovou základnou evropského regionu (Vošta 2011). Státy by proto ve svém vlastním zájmu měly podporovat jednotné vystupování Unie v mezinárodních vztazích. Unie, ač vnitřně heterogenní seskupení, se však stále řadí mezi tři centra vedoucích ekonomických makroregionů globalizovaného světa. Příležitostné desintegrační tendence

---

³ O dané tématice pojednává mimo jiné článek Malý, J.: Strategie Evropa 2020: pokračování, nebo odklon od končící Lisabonské strategie? *Scientia et Societas*, číslo 3/2010/ ročník VI.

členských států Unie byly v období celosvětové ekonomické krize posíleny negativními vlivy, jež ohrozily existenci tohoto integračního tělesa sui generis. Unie se ve své historii již po několikáté ocitá v období ohrožení své existence (Fiala a Pitrová 2009). Jednotnost členských států se stává imperativem budoucího vývoje. Prosazování jednotné a společné zahraniční a bezpečnostní politiky je jednou z možností, jak sjednotit národními zájmy diferenciovanou Unii. Vnější dimenze EU je v současnosti tvořena převážně společnou obchodní politikou, specificky jednotným celním sazebníkem a specifickými pravidly vnitřního trhu. Do jisté míry Unie profiluje svou jednotnost v energetické politice, při zajišťování energetické bezpečnosti i v oblasti zahraniční bezpečnosti integračního celku. Evropská unie je internacionálně jednotná v oblastech, jakými jsou omezení dovozu do společného trhu, ochrana jednotného vnitřního trhu před vnitřními i vnějšími vlivy, uzavírání smluv o hospodářské spolupráci se třetími státy i mezinárodními organizacemi, udržování a rozvíjení obchodních vazeb a liberalizace obchodních vztahů vůči nečlenským partnerům (Pelkmans 2006).

Prostřednictvím bilaterální i multilaterální liberalizace dochází k mísení ekonomických jevů, jež sebou přináší globální rozměr světové ekonomiky a světového obchodu. Je tedy pochopitelné, že se členské státy pravidelně snaží o maximalizaci vlastního užitku. Prosazování národních zájmů na úkor celku není ničím neobvyklým. Některé členské země EU jednájí ve vztahu k zemím mimo EU odchylně a preferují okamžitý zisk nad dlouhodobou strategií jednotného vystupování. Členské státy proto rozvíjejí své mezinárodní obchodní i ekonomické vztahy dvojím způsobem. Těmito způsoby jsou v první řadě dílčí diverzifikované mezinárodní vztahy jednotlivých členských států, které státy vyvíjejí prostřednictvím svého národního administrativního a diplomatického aparátu. Dále členské státy jednájí prostřednictvím orgánů a jednatelejších skupin Evropské unie. V obou případech se státy nevyhnou plošným vlivům globalizace ani působení trendů světové ekonomiky.

Ve světovém měřítku probíhá širokospektrá globalizace, která homogenizuje světové hospodářství, zmenšuje relativní vzdálenosti mezi národy planety a propojuje světové ekonomické oblasti. Společně s globalizací působí na národní ekonomiky i otevírání hranic uvnitř regionálních integračních uskupení. Trend regionalismu a ekonomické integrace účinkuje paralelně s procesy internacionalizace obchodu, transnacionalizace ekonomických vazeb a plošné aplikace multilaterality smluvních ujednání. Šíření pozitiv i negativ globálního charakteru je v oblasti evropského regionu usnadněno díky otevřenosti jednotného vnitřního trhu (Kučerová 2007). Světová ekonomická krize tak ukázala, že jednotný vnitřní trh Evropské unie působil nejen jako nositel krizových efektů, ale také jako prostředek k šíření inovací, technologií, finanční stabilizace a internacionalizace obchodu. Procesy regionální integrace Evropských společenství a posléze Evropské unie, jež se zaměřovaly na odstraňování diskriminačních překážek vnitřního obchodu i na koordinaci

politicko-hospodářské spolupráce, nakonec pomohly k samotnému šíření negativních vlivů zvenčí. Evropská unie se v současné době ocitá mezi mlýnskými kameny probíhající krize Eurozóny, otřesené světové ekonomiky globálního hospodářství a sílící dichotomií mezi názory a politicko-ekonomickými nástroji členských států. Kontinuální snahou, jež je doprovázena trvalými komplikacemi, je pak právě trvale vyvážený rozvoj na globální i regionální úrovni (Jeníček 2010).

Rovněž uvědomění a názory národních politických elit členských států příliš ke sjednocování EU nevede. Politici předvádějí své politické hry pro domácí voliče a evropská integrace se stává kartou v domácím politickém boji, což znesnadňuje přijímání rozhodnutí na evropské úrovni. Výše zmíněné skutečnosti umocněné šířením mediálně populistického euroskeptismu velmi jasně dokazují nebezpečnost sílící nejednotnosti členských států. Přijetí Lisabonské smlouvy, neúspěch Lisabonské strategie, jež poukazuje na rozdíly v ekonomické úrovni a institucionálním rámci jednotlivých členských států, a nejednotné snahy při odstraňování důsledků ekonomické deprese si vyžádaly novou formu vzájemné celounijní strategie. Strategie Evropa 2020 proto sleduje cíle, jejichž naplnění posílí pozici EU ve světové ekonomice i vnitřní fungování Unie jako celku.

I nadále setrvává Unie jedním z center světové ekonomiky, avšak potenciálními světovými centry se stávají i Brazílie, Rusko, Indie, Čína či JAR, jejichž ekonomický růst navyšuje konkurenční tlaky ve světovém hospodářství. Proměna světového hospodářství vyústila ve změnu trendů ve světové ekonomice a Evropská unie zaostává v boji o svoji konkurenceschopnost, atraktivitu pro investory i v udržitelnosti technologicky vyspělé inovativní ekonomiky světa. Mezi další významné rysy současné integrace patří i interdependence členských států (Jeníček a Foltýn 2010). Tato vzájemná závislost by v budoucnosti mohla vyústit k synchronizaci hospodářských cyklů členských států Unie. Důkazy o posun k této synchronizace nejsou ze současného vývoje EU patrné. V současnosti se EU naopak dělí na skupinu relativně stabilizovaných zemí se slušným ekonomickým růstem, jako jsou Německo, Rakousko, Finsko a Švédsko, a na skupinu zemí v hospodářské recesi, jako jsou Řecko a Portugalsko. Silnější země EU se pak chovají způsobem, který oslabuje jejich závislost na zbylých členech EU, např. Německo své významné exporty do jižních zemí EU nahrazuje exporty do Číny. K akceleraci situace do současných intenzí krize eurozóny pravděpodobně došlo prostřednictvím přenosových kanálů rostoucí interdependence, kterými jsou zahraniční i vnitřní obchod, mezinárodní měnový a finanční systém, nekontrovaný pohyb kapitálu a vzájemné propojení bankovního sektoru. Unie tak i nadále zůstává velmi náchylná vůči turbulencím ve světové ekonomice. Vztah Evropské unie k současným trendům ve světové ekonomice a k trendům globálního světa je vyjádřen ve strategii Evropa 2020, která se ve svých cílech zaměřuje i na řešení energetické náročnosti EU (Vošta, Bič a Stuchlík 2008).

2. Význam strategie Evropa 2020

Od přijetí této strategie roku 2010 je postupně rozvíjen politický dialog mezi partnerskými zeměmi EU i mezi samotnými členy EU. Současný fenomén ekonomické globalizace by měl být použit pro přenos ozdravných procesů pokrizového řešení napříč světovými regiony. Strategie Evropa 2020 stojí v jádru zahraniční politiky EU i vnitřních cílů celounijní agendy jako koordinátor členských států a nositel determinant hraničních cílů. Do sítě kauzálních souvislostí vzájemné synchronizace světové ekonomiky se prostřednictvím ekonomických vazeb Evropská unie snaží vnést nové reformní tendence. Tak jako procesy globalizace přinášejí plošné zpětné vazby mezi ekonomicky aktivními partnery, tak i působení strategie Evropa 2020 vyvolá lavinový efekt postupné reformace vybraných oblastí. Na rozdíl od předchozích dekád, kdy se Unie (dříve ES) snažila přizpůsobovat trendům globalizace, nyní vznikla strategie, díky níž Unie vnese do procesů globalizace svou vlastní vizi. Nově přijatá strategie byla vytvořena tak, aby dílčí body a cíle transformovaly pozitivním způsobem celé mezinárodní prostředí. Vytyčené cíle explicitně stanovují podobu cílové globální pozice Evropské unie v roce 2020.

V současném globalizovaném prostředí světové ekonomiky bylo identifikováno několik významných trendů, na něž se strategie zaměřuje (Jeníček a Foltýn 2010). Dlouhodobým trendem je změna odvětvové struktury světové ekonomiky a snaha Evropské unie o aktivnější participaci na globálním dění (European Commission 2009) Pozitivní vývoj byl zaznamenán ve zvyšování podílu služeb na tvorbě HDP a poklesu podílu výroby, průmyslu i zemědělství na tvorbě DPH u vyspělých států. V triádě ekonomických center světa si rostoucí zaměstnanost v terciálním sektoru vyžádala novou akcentaci na zvyšování kvalifikace, vzdělanosti a schopnosti obyvatelstva přizpůsobit se moderním inovacím. Nárůst podílu služeb na tvorbě HDP byl negativně ovlivněn všeobecným růstem cen, který se stává hlavním makroekonomickým problémem globálního světa. Nárůst cen se promítl i do pokračujícího růstu cen energetických surovin. Evropská unie je v současnosti z cca 52,9 % závislá na dovozu veškerých surovin (64,4 % závislosti na dovozech plynu a 83,5 % závislost v oblasti dovozu ropy). V nejbližších dvou dekádách by se agregátní závislost EU měla zvýšit na 70 až 80 %. Unie se proto rozhodla zakomponovat řešení této situace již zmíněné strategie Evropa 2020. Cíleně jsou ve strategii zahrnuto řešení všeobecného rozvoje tržních vztahů, problematika zvyšujícího se tlaku na liberalizaci hospodářských politik, řešení pokračující internacionalizace a globalizace, řešení silící synchronizace provázanosti dílčích ekonomických cyklů, návrhy na prohlubování integrace, možné řešení prohlubujících se diferenčních procesů mezi vyspělými a méně vyspělými ekonomikami světa, návrhy spolupráce při řešení problémů globálního charakteru, sociální problematika, řešení zaostávání technologické závislosti Evropské unie za ostatními centry světové ekonomiky, řešení palivoenergetické bilance, návrhy environmentálního rázu a boj s klimatickými změnami, boj proti

rostoucí konkurenci ze strany nově se rozvíjejících trhů, řešení budoucí pozice zemí bohatých na nerostné suroviny či vztah Unie vůči zemím s rapidním nárůstem spotřeby palivových a surovinových zdrojů. Dalším z trendů světové ekonomiky v pokrizovém období je i nadále pokles relativní fertility žen ve vyspělých státech světa umocněná postupným stárnutím populace. Z demografického hlediska může do roku 2050 Evropská unie předpokládat nárůst počtu populace v postproduktivním věku. Dle demografických prognóz budou na každou osobu starší 65 let pracovat pouze dvě osoby v produktivním věku. Z tohoto důvodu se Evropská unie rozhodla reformovat systém sociální politiky i podobu současného modelu sociálně tržního hospodářství, v němž dojde i ke snižování chudoby a sociálního vyloučení. Strategie Evropa 2020 se proto vyjadřuje i k těmto trendům.

3. Působení strategie Evropa 2020 na integrační dynamiku EU

Ryze aktuální a tím i urgentní prioritou strategie Evropa 2020 je stanovení udržitelné a ze socio-ekonomického hlediska životaschopné vize evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. Století (Europaen Commission 2010). Při absenci kvalitního hospodářského modelu se Unie ztratí ze světové scény a bude pohlcena vnitřními nevyřešitelnými problémy. Nedotknutelnost značně zastaralého a rigidního evropského sociálního systému je jedním z hlavních důvodů, proč předcházející Lisabonská strategie nedosáhla svých cílů (Fiala a Pitrová 2009).

V Unii se hluboce zakořenil princip otevřené ruky státu, nízká motivace občanů k práci a přehnané sociální jistoty. Řešení toho dlouhodobého problému se stalo takzvanou okamžitou prioritou strategie Evropa 2020 (dále jen strategie). Na zasedání Evropské rady v červnu 2010 byla z výše zmíněných důvodů představena zcela nová ekonomická a sociální strategie. Jedná se o reakci Unie na finanční a ekonomickou krizi předcházejících let, kdy plnění dílčích bodů strategie bude v následujících deseti letech upevňovat globální pozici Evropské unie ve světovém hospodářství a tím i posilovat konkurenceschopnost členských států.

Řešení složité makroekonomické situace se strategie zaměřuje na pomoc členským státům v překonání následků krize. Na přelomu roku 2009 a 2010 byl zaznamenán pokles reálného HDP cca o 4 %, schodek veřejných rozpočtů dosahoval 7 % HDP, veřejný dluh se v EU pohyboval kolem 70 % HDP v průměru a statistické úřady zaznamenaly až 23 milionů nezaměstnaných. Aby se členské státy navrátily na dráhu ekonomického růstu a trvale udržitelné konkurenceschopnosti, byl do strategie Evropa 2020 zakomponován komplexní systém, opatření i řešení kauzálního charakteru. Nutné změny hospodářské, fiskální i měnové politiky provázané se změnami institucionálního charakteru mají zajistit vysokou míru sociální i regionální soudržnosti, vysokou míru

zaměstnanosti, mezinárodní konkurenceschopnost a inovativní ekonomický růst. V současné dekádě turbulencí ve světové ekonomice musí Unie upevnit svou pozici v oblasti zavádění nových technologií, plošné aplikace ekologických technologií, snižovat emise i obsah oxidu uhličitého a iniciovat rozsáhlé investice do inovací. Je nutné snížit závislost Unie na ropě a dalších energetických zdrojích, snižovat energetickou náročnost hospodářství (Smil 2005) a podporovat inovace environmentálního zaměření.

Členské státy si uvědomily, že evropské standardy životního prostředí a environmentální politiky jsou jednou z posledních komparativních výhod, které vůči zbytku světa ještě vůbec mají. Vyspělost v oblasti ekologických technologií je dle odborníků poslední skutečnou doménou evropského průmyslu a výroby. Základem úspěchu je především zajistit měnovou i rozpočtovou disciplínu členských států, modernizaci bankovního sektoru, veřejných zakázek i dalších pravidel finančního charakteru.

V duchu obnovení dlouhodobé ekonomické doktríny světové ekonomiky strategie apeluje na členské státy, aby spolupracovaly v plošných reformách ekonomického charakteru. Pokud chce Evropská unie obstát v přijímání impulzů globálního charakteru, musí tyto impulzy i sama vysílat. Akcentem strategie Evropa 2020 (European Commission 2010) se proto stala koordinace globálně působících politik a aktivit jednotlivých států. Ke koordinaci dochází prostřednictvím legislativního aparátu Evropské unie a prostřednictvím administrativních kanálů více-liniové administrativní soustavy EU. Vzájemná spolupráce posílí mezinárodní dimenzi a obnoví makroekonomickou stabilitu Unie jako člena triády center světové ekonomiky.

Dále strategie doporučuje promptní a řádnou fiskální konsolidaci spojenou s postupným ukončováním stimulačních protikrizových finančních opatření. V závislosti na toto postupné ukončování je dle strategie nutné definitivně uzavřít veškerá protikrizová finanční opatření a nechat jednotný vnitřní trh a státní ekonomiky fungovat bez dalších zásahů. Postupné dovršení těchto akcí je podmíněno řádnou aplikací všech priorit, cílů a iniciativ strategie. Aby strategie mohla mít globálně pozitivní dopad, je nutné apelovat na reformu finančních trhů (např. návrh Basilej III nesoucí opatření pro bankovní dohled, na kterém se státy G-20 dohodly na summitu v Soulu roku 2010).

Pro řádné nastartování národních ekonomik, rozvoj mezinárodních obchodních i dalších ekonomických vztahů a pro pozitivní start strategie je nutné posílit dohled nad globálním finančním sektorem, posílit účetní pravidla, zavést nové standardy pro průběžné finanční audity, podpořit zdanění bankovního sektoru a přezkoumat pravidla krizových příspěvků pro finanční sektor a v neposlední řadě snížit schodky státních rozpočtů.

Ve spolupráci s Evropskou komisí byly vytyčeny cíle snížit rozpočtové schodky pod 3 % HDP do roku 2013. Státní deficit a krize státního dluhu se v současnosti jeví jako trvajících ohrožení makroekonomického typu. Výše státního dluhu, kupříkladu u Řecka, Itálie, Portugalska či Španělska se nyní přibližuje velikosti těchto dluhů po druhé světové válce. Aby členské státy předešly dalším ekonomickým turbulencím, je nutné negovat selhání dosavadního modelu ekonomického růstu a bojovat proti sestavování národních rozpočtů ze záporných čísel. Tento aspekt pozitivně působí na konkurenceschopnost a ekonomickou stabilitu Evropské unie vůči svým zahraničním partnerům. Pokud však chtějí členské státy vyvážet na světové trhy, neobejdou se bez vysoce kvalifikované zahraniční pracovní síly začleněné do pracovního trhu.

V rámci evropského průmyslu, kterému strategie determinuje modernizační cesty environmentální podoby, je nutné apelovat i na diverzifikaci manažerských, konstrukčních i výrobních týmů. Evropský průmysl potřebuje pracovníky z celého světa, aby výrobci věděli, jaké zboží je v jiných zemích dle tamních zvyklostí preferováno. Přijetí globalizace je stejně tak důležité jako znalosti a inovace, jež jsou významným i nevyvratitelným zdrojem globální konkurenceschopnosti a hospodářského růstu. Strategie Evropa 2020 se proto globálním trendům nebrání, ale naopak nabádá členské státy k akcím globální povahy. Ke globálním trendům, vůči nimž se strategie snaží bojovat, se řadí surovinová náročnost evropského hospodářství, nárůst spotřeby energií (Vošta, Bič a Stuchlík 2008), technologické zaostávání Evropské unie za ostatními centry světové ekonomiky a malá ochota některých států investovat do rozvoje vědy a výzkumu.

Znalosti a inovace identifikuje strategie jako klíčové cíle nutné k splnění zamýšlené podoby Unie v roce 2020. Pro splnění této vize strategie apeluje na začlenění inteligentního a udržitelného růstu, jenž podporuje inovace. Včasné uvádění inovací na jednotný vnitřní trh je považováno za hybnou sílu potřebnou k rozvoji globální konkurenceschopnosti evropských trhů. V této nově přijaté strategii se objevuje akcent na zapojení soukromého sektoru při investování do vědy a výzkumu. Celkové investice na vědu a výzkum se pohybují v horních číslech průměru evropské sedmadvacítky okolo 1,92 % HDP Unie. Země, které nejsou nositeli investic do vědy a výzkumu, se stávají černými pasažéry v jednotných statistických ukazatelích. Tyto státy se propadají do stále hlubší negativní technologické dichotomie vůči svým sousedům a hrozí dosažení kritické hranice zaostalosti periferních regionů Unie.

Od jednotlivých států Unie se v rámci působení strategie Evropa 2020 očekává využití daňových investičních pobídek, finančních stimulů a odbourávání administrativních i právních překážek, které brání toku soukromých investic do vědy, výzkumu a inovací. Ze statistického hlediska je již jasné, že bez investic podnikatelské sféry je není možné dosáhnout stanovené hranice 3 % HDP na

vědu a výzkum, o nichž strategie Evropa 2020 hovoří jako o jednom z dílčích cílů. Celkově se strategie snaží o vytvoření provázané vzájemně se propojující sítě priorit, cílů a iniciativ. Na stanovení vize evropského sociálně tržního hospodářství pro 21. století navazují vzájemně se obohacující priority: 1) Inteligentní růst ekonomiky založené na znalostech a inovacích; 2) Udržitelný růst charakterizovaný jako podpora konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje; 3) Hospodářský růst podporující začlenění s vysokou měrou zaměstnanosti a hospodářské, sociální i územní soudržnosti. Po jedné krátkodobě orientované prioritě, třech navazujících prioritách obsahuje strategie Evropa 2020 pět specifických cílů a sedm stěžejních iniciativ.

3.1 Pět specifických cílů strategie

1) Zvýšení míry zaměstnanosti žen a mužů ve věku 20 až 64 let ze současných 69 % na 75 % s vyšším podílem mladých lidí, starších pracovníků, pracovníků s nižší kvalifikací a pracovníků legálně migrujících.

2) Zlepšení podmínek pro výzkum, vývoj a podporu inovací, aby celkové investice dosáhly výše 3 % HDP průměru Evropské unie. Ze strategie vyplývá cílená snaha orgánů Unie o konvergenci finanční participace členských států nutné k dosažení inovační, vědecké a technologické výkonnosti. Společně s dostatečnou měrou investic se členské státy musí na národní úrovni zaměřit na reformy výzkumných systémů, rozvoj komunikace mezi univerzitami napříč regiony, spolupráci mezi výzkumnými ústavami a na zajištění dostatečného počtu absolventů přírodních, matematických a technických oborů.

3) Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % ve srovnání s rokem 1990. Snižování emisí musí probíhat při současném zachování závazku Evropské unie snížit emise do roku 2020 o 30 % společně se zvýšením podílu energie z obnovitelných zdrojů v rámci palivoenergetické bilance států na 20 % z konečné spotřeby energie. Společně se snížením emisí a zvýšením užití obnovitelných zdrojů se Unie zavázala zvýšit svou energetickou účinnost o 20 %.

4) Zlepšení úrovně vzdělanosti ve všech stupních vzdělávání, pomocí cílených stimulů a pomocí snížení míry předčasného ukončení školní docházky pod 10 %. Dále je nutné zvýšit podíl osob ve věku 30 až 34 let, které dosáhnou vysokoškolského nebo obdobně uznávaného odborného vzdělání, na 40 % ze současných 31 % evropského průměru. Současně se apeluje na kvalitu výuky a dosažených znalostí ve všech stupních vzdělávání.

5) Podpora sociálního začleňování pomocí snižování chudoby nejméně o 20 milionů lidí při boji proti sociálnímu vyloučení. Z obecného hlediska je hranice chudoby v Evropské unii stanovena na 60 % úrovně průměrného disponibilního příjmu. Hodnoty jsou počítány dle národních ukazatelů. Pokud

členské státy řádně implementují strategii Evropa 2020, předpokládá se 25% snížení počtu Evropanů žijících pod vnitrostátní hranicí chudoby.

3.2 Sedm stěžejních iniciativ strategie

Digitální agenda pro Evropu ukládá cíl vytvořit trh pro internetové služby, zvýšit podporu ITC, podporovat financování výzkumu digitálních technologií a šíření počítačové gramotnosti napříč regiony. Protože růst produktivity v globálním hospodářství vyžaduje plnou digitalizaci, zaměřuje se Evropská unie na vytvoření celosvětově prosperující digitální ekonomiky s plnou počítačovou gramotností všech svých obyvatel. Společně se šířením digitalizace je zapotřebí implementovat i řádná bezpečnostní pravidla a mechanismy k posílení bezpečnosti občanů i státních dat. V duchu dalšího rozvoje byly iniciovány projekty eGovernment po celé Unii podpořené modernizací ochrany před digitálním a internetovým pirátstvím. Pro řádný rozvoj této agendy byly uvolněny finanční prostředky na vytvoření konkurenceschopné digitální infrastruktury s vysokorychlostním internetem ve všech oblastech Unie. Stimulující investice, snižování administrativní zátěže a reforma legislativního rámce by měly přilákat zahraniční investory z celého světa.

Unie inovací směřuje k posílení potenciálu Evropské unie ve světové ekonomice. Rozvoj ekonomiky i udržení životních standardů obyvatelstva souvisí se schopností Unie inovovat. K vytvoření Unie inovací je zapotřebí, aby členské státy navýšily investice do vzdělávací a vědecké infrastruktury, dále je nutné zamezit duplicitě výzkumů, bojovat proti fragmentaci výzkumných standardů, odstranit bariéry přenosu znalostí a inovací, zjednodušit přístup vědy k financování, dokončit Evropský výzkumný prostor a zapojit zahraniční partnery do probíhajících výzkumů. V roce 2011 byly vytvořeny pilotní partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí populace, energetiky, inteligentních měst s digitalizovanou veřejnou správou, mobility, racionálního hospodaření s vodou, neenergetických surovin a produktivního zemědělství. V těsné vazbě na Unii inovací byl roku 2010 vytvořen Evropský inovační a technologický institut, který bude koordinovat akce mezi inovačními, znalostními a vědeckými komunitami napříč Evropskou unií. Ve spolupráci s členskými státy, Evropskou komisí a principem Unie inovací bude docházet k postupné inovační konvergenci mezi regiony. Zajistit šíření znalostí a technologií po celé Evropské unii musí jít ruku v ruce s atraktivitou vědecké kariéry mladých absolventů vysokých škol.

Mládež v pohybu je specifický soubor návrhů a mechanismů sloužících ke zlepšení situace mladých lidí, studentů, stážistů i čerstvých absolventů škol a univerzit. V prvních krocích se iniciativa zaměřuje na zlepšení kvality všech vzdělávacích úrovní pomocí financování modernizace školství a pomocí iniciace postupných reforem rigidního školního systému států Unie. V druhé řadě iniciativa podporuje mobilitu studentů mezi univerzitami, spolupráci univerzit se

soukromým sektorem a podnikatelskou činnost mladých i začínajících odborníků. Od roku 2011 došlo k přidělení mimořádných financí z evropských fondů zaměřených na rozvoj školství a na pilotní program pomoci mladým lidem vstupovat na otevřený pracovní trh celé Evropské unie. Na iniciativu je napojena realizace Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, který od března 2010 pomáhá zvyšovat soudržnost, konkurenceschopnost, atraktivitu, perspektivu a rozvoj vysokého školství napříč členskými státy. Modernizace školství, mobilita absolventů, zvyšování kvalifikace a zaměstnanost mládeže jsou prioritní cíle vedoucí ke konkurenceschopnosti evropských ekonomik.

Účinné využívání zdrojů je iniciativou, jež rozvíjí a modernizuje kontext evropské energetické, dopravní i technologické politiky. Nová agenda byla zahájena počátkem roku 2011. V současnosti dochází k zapojení těchto principů do všech politik Unie. Pro řádné využívání přírodních zdrojů, snižování energetické i zdrojové náročnosti Evropy a pro řádné fungování transevropských sítí se státy zavázaly k užší spolupráci. Plnění vzájemných cílů, řádné financování i modernizaci legislativy monitorují příslušné evropské agentury a Evropská komise. Od počátku roku 2011 se Unie snaží o modernizaci dopravy, snížení produkce uhlíku ve všech druzích dopravy, dokončení vnitřního trhu s energiemi, zvyšování energetické účinnosti a financování vývoje nízkouhlíkových technologií. Ve spolupráci s agendou této iniciativy byl zaveden revidovaný plán energetické účinnosti. Snižování energetické účinnosti má pozitivně ovlivnit situaci energetické bezpečnosti EU (Waisová 2008). Na energetickou agendu Evropské unie navazují oblasti věda a výzkum, které jsou další stěžejní aspekty této iniciativy. Do všech bodů strategie Evropa 2020 byla zahrnuta snaha Unie o další rozvoj vědecké základny. Rozvoj energetiky, rozvoj technologií šetrných k životnímu prostředí a vývoj technologií málo náročných na zdroje podmiňuje řádnou implementaci nově stanovených cílů. Pro plošný účinek Unie apeluje na dokončení evropského výzkumného prostoru (European Research Area). Do roku 2020 by tím měla vzniknout pátá svoboda jednotného vnitřního trhu. Jedná se o svobodu pohybu znalostí, vědomostí a technologie napříč Uníí. Iniciativa zaměřená na účinné využívání zdrojů je tímto účinná na všech úrovních evropského hospodářství. Hlavním cílem je sice účinné a trvale udržitelné využívání surovin a přírodních zdrojů, ale tento cíl je natolik komplexní, že spojuje technologickou, politickou, průmyslovou i ekonomickou dimenzi Evropské unie.

Průmyslová politika pro éru globalizace je stěžejní iniciativou, která má napomoci evropskému průmyslu k rychlejší adaptaci na světových trzích. Zatímco členské státy vytvářejí podmínky nezbytné pro konkurenceschopnost evropského průmyslu, tato iniciativa napomáhá přizpůsobování průmyslu strukturálním změnám, napomáhá k vytváření příznivého prostředí pro malé a střední podniky, rozvíjí spolupráci mezi evropskými podniky a apeluje na podporu dokonalejšího využívání průmyslového potenciálu v oblasti vědy, výzkumu a inovací. Při snižování administrativní zátěže iniciativa napomáhá snadnějšímu

přesunu aktivit mezi jednotlivými druhy výrobních odvětví. Aby si Unie udržela stabilní postavení ve světové ekonomice, apeluje iniciativa na růst zaměstnanosti, rozvoj průmyslových oborů, snižování energetické náročnosti evropského průmyslu, snižování průmyslové produkce emisí CO₂ a na zavádění environmentálních opatření nové podoby. Dle sjednocujících tendencí strategie Evropa 2020 se tato její stěžejní iniciativa zaměřuje na posílení koordinované celoevropské průmyslové politiky. Iniciativa vytváří nové standardy, které dalekosáhle překračují hranice průmyslové politiky stanovené v článku 173 Smlouvy o fungování Evropské unie. Pro zlepšení technických, právních i administrativních norem jsou členské státy vybízeny k podpoře klastrů průmyslových center, podpoře práv duševního vlastnictví i k podpoře internacionalizace malých a středních firem. K uskutečnění těchto komplexních cílů Unie vytváří vnitrostátní programy určené k zlepšení dostupnosti finančních prostředků z evropských fondů.

Agenda pro dovednosti a nové pracovní místa přináší cíle v oblasti tvorby nových pracovních míst, zvyšování zaměstnanosti, sjednocování segmentovaných trhů práce a financování pomoci pro specifické skupiny obyvatelstva. Při sledování cílů této agendy členské státy vyvíjí iniciativy k podpoře začleňování všech věkových skupin do pracovního procesu. Státy financují vzdělávací a rekvalifikační programy určené na získávání znalostí, dovedností i schopností přizpůsobovat se rychleji globálním změnám. Agenda se dále zaměřuje na rozměr modernizace sociálních systémů, podporu inovací na trhu práce a na implementaci moderních principů flexikurity, tj. spojení sociálních a pracovních jistot s flexibilitou na trhu práce. Kupříkladu sjednocování formy pracovních smluv, smluv o dílo, smluv o provedení práce či smluv o provedení pracovní činnosti je jednou z plošných priorit Unie. Agenda akcentuje na rozvoj celoživotního vzdělávání a odborné přípravy. Společně s evropskou platformou pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení působí tyto dvě iniciativy na modernizaci evropského sociálně tržního hospodářství. Stanovení jednotných standardů legislativního rámce ve spolupráci s odstraňováním administrativní zátěže posiluje vnější konkurenceschopnost evropských trhů práce.

Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení směřuje k nalézání účinné a hospodárné sociální pomoci. Za pomoci finanční základny, již poskytuje Evropský sociální fond, se členské státy snaží snížit chudobu a pomoci sociálně vyloučeným občanům v reintegraci do společnosti. Do boje proti vyloučení a chudobě jsou postaveny systémy účinné sociální obrany, k jejichž jednotnému zavádění se členské státy zavázaly. Ve spolupráci s institutem Evropského roku boje proti chudobě (rok 2010) bylo z evropských financí poskytnuto 17 milionů EUR určených na financování přes 700 sociálních projektů. Snižování chudoby vede k akceleraci ekonomického růstu a boj proti sociálnímu vyloučení napomáhá k snižování sociální zátěži členských států. V návaznosti na tuto iniciativu státy předpokládají realokovat finance z ušetřených sociálních dávek do podpory konkurenceschopnosti. Boj proti

diskriminaci ohrožených skupin, integrace přistěhovalců a impulzy k modernizaci důchodových systémů vedou k plošné konvergenci životní úrovně. Pro snížení chudoby se sociální agenda členských států zaměřuje na investice do vzdělání, odborné i technické přípravy, zavedení konceptu celoživotního vzdělávání, modernizaci pracovních trhů, zabezpečení udržitelnosti pracovních míst, modernizaci sociálních i zdravotních systémů a na boj proti strádání.

Závěr

Recese přecházející ve stagnaci ekonomického růstu, která se z USA šířila ekonomickými toky globálního světa, byla následována významným zpomalením dynamiky světového HDP. Evropská unie a její členské státy byly v reakci na předcházející globální finanční a ekonomické krizi nuceny vytvořit opatření plošného ekonomického rázu. Bylo nutné udržet mezinárodní obchod jednotného vnitřního trhu v provozu. Dále byla přijata opatření cílená na rozvoj stagnující zaměstnanosti, opatření ke stimulaci veřejných zakázek, opatření k rozvoji inovací a mezinárodních vztahů a opatření určená k řešení zadlužení národních ekonomik. Tváří v tvář vrůstajícím deficitům státních rozpočtů a kolabujících finančních trhů jsou vlády členských států nuceny implementovat finanční konsolidační opatření.

Pro implementaci potřebných změn byla přijata dlouhodobá strategie Evropa 2020. Za klíčové cíle byly označeny inteligentní a udržitelný růst, environmentální opatření s globálními účinky, podpora zaměstnanosti a sociálního začlenění, řešení klimatických změn a další dílčí cíle i nástroje determinované k uskutečnění do roku 2020. Veškeré body strategie jsou sladěny s vnitřní i mezinárodní dimenzí EU, k jejichž posílení implicitně směřují. Efektivní průběh strategie vyžaduje odstranění regionálních disparit napříč Uníí stejně tak nutně, jako úzkou kooperaci všech dílčích politik (Pelkmans 2006).

Státy si musí uvědomit, že se již nesmí opakovat jejich liknavý přístup, který vedl k neúspěchu předcházející Lisabonské strategie. Význam současné strategie je totiž umocněn jejím globálním rozměrem. Protože se role tradičních národních subjektů již definitivně změnila, musí být státy Evropské unie ve svém vystupování z mezinárodního hlediska jednotné. Víceúrovňová liberalizace světového obchodu a globální toky kapitálu dnes formují světový obchodní systém a tím i světovou ekonomiku. Evropská unie ani její členské státy již nemohou nečinně přihlížet vývojem globalizace a změnám v globální energetice (Smil 2005).

Po šesti dekadách adaptace na globální řád si Unie uvědomila, že světové ekonomice a tendencím globalizace musí vetknout vlastní podobu. Pozice Evropské unie by měla být upevněna implementací a aplikací strategie Evropa

2020. Vliv této strategie na vnější dimenzi Evropské unie je nevyvratitelný a členské státy splněním vytyčených cílů vnesou do globalizovaného světa mnohé pozitivní reformy ekonomického, kulturního, sociálního, technologického i environmentálního charakteru. Nedostatkem evropské integrace však i nadále zůstává neochota států prosazovat společné dlouhodobé cíle. Národní politická agenda tedy opět determinuje úspěch integračních procesů.

Seznam literatury

DRULÁK, P. (2008): *Jak zkoumat politiku: kvantitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. 1. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-385-7.

DRULÁK, P. (2010): *Teorie Mezinárodních vztahů*. 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-721-3.

EUROPEAN COMMISSION (2009): *A Europe of achievements in a changing World – visions of leading policymakers and academics*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-11147-1.

EUROPEAN COMMISSION (2011): *Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-17688-3.

EUROPEAN COMMISSION (2010): *Europe and you. A snapshot of EU Achievements*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-17551-0.

EUROPEAN COMMISSION (2011): *Europe's Energy Position – 2010 Annual Report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-17863-4.

EUROPEAN COMMISSION (2010): *Europe's Energy Position – markets and supply*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-14175-1.

EUROPEAN COMMISSION (2010): *EU energy trends to 2030*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-16191-9.

EUROPEAN COMMISSION (2011): *Energy 2020*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-18869-5

EUROPEAN COMMISSION (2011): *General Report on the Activities of the European Union - 2010*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN 978-92-79-17464-3.

EUROPEAN COMMISSION (2010): *Tracking progress towards Kyoto and 2020 targets in Europe*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union. ISBN 978-92-9213-165-4.

EUROPEAN COMMISSION (2010): *Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. Brussels.

FIALA, P. - PITROVÁ, M. (2009): *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium kultury a demokracie. ISBN 978-80-7325-180-2.

KUČEROVÁ, I. (2007): *Evropská Unie: hospodářské politiky*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1212-6.

JENÍČEK, V. - FOLTÝN, J. (2010): *Globální problémy světa – v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-326-4.

JENÍČEK, V. (2010): *Vyvážený rozvoj. Na globální a regionální úrovni*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-195-6.

PELKMANS, J. (2006): *European Integration – Methods and Economic Analysis*. 3rd printing. Harlow: Prentice Hall: Financial Times. ISBN 978-0-273-69449-6.

QUASHNING, V. (2010): *Obnovitelné zdroje energií*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3250-3.

SMIL, V. (2005): *Energy at the crossroads: global perspectives and uncertainties*. 1st printing. Cambridge: MIT Press. ISBN 978-0-262-19492-1.

VOŠTA, M. - BIČ, J. - STUHLÍK, J. (2008): *Energetická náročnost: determinanta změn toků fosilních paliv a implikace pro EU a ČR*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-83-2.

VOŠTA, M. (2011): *Změny v rozmístění světového hospodářství*. 2. vyd. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1668-4.

WAISOVÁ, Š. (2008): *Evropská energetická bezpečnost*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-148-9.